

Warszawa, 07-07-2025 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

WZF.7043.63.2025.MB/TO

Pan

Tomasz Siemoniak

Minister Koordynator

Służb Specjalnych

/ via ePUAP /

Szanowny Panie Ministrze,

uprzejmie informuję, że do mojego Biura wpływają prośby o pomoc w sprawie naruszenia norm czasu służby funkcjonariuszy Agencji Wywiadu. Według wnioskodawców pełnienie służby w zmianowym 24-godzinnym rozkładzie powoduje, że w niektórych miesiącach wypracowują oni blisko 200 godzin (od 7 do 9 służb), co w ich ocenie, jest znacznym przekroczeniem powszechnie przyjętej normy czasu służby tj. 40 godzin tygodniowo (max. 48 h). Kolejny zarzut dotyczy braku ewidencjonowania i rozliczania nadgodzin. Funkcjonariusze nie otrzymują czasu wolnego ani rekompensaty finansowej za nadpracowaną służbę. Wskazują także, że przeciążenie pracą prowadzi do przewlekłego zmęczenia, obniżenia motywacji oraz rosnącego poczucia bezsilności, co może wpływać na poziom gotowości bojowej.

Pragmatyka służbowa Agencji Wywiadu¹ oraz rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 24 kwietnia 2003 r. w sprawie rozkładu czasu służby funkcjonariuszy Agencji Wywiadu (Dz.U. z 2021 r., poz. 135, dalej: rozporządzenie) nie określają maksymalnych tygodniowych norm czasu służby. Zgodnie z art. 51 ust. 1 ustawy o ABW i AW czas pełnienia służby funkcjonariusza jest określany wymiarem jego obowiązków, z uwzględnieniem prawa do wypoczynku. Zgodnie z § 1 rozporządzenia funkcjonariusze Agencji Wywiadu pełnią służbę w rozkładzie czasu służby:

1. zmianowym – na stanowiskach służbowych, na których jest wymagane pełnienie służby w systemie zmianowym lub w sposób ciągły;
2. podstawowym – na pozostałych stanowiskach służbowych.

Z kolei zgodnie z § 3 ust. 1 i 3 rozporządzenia funkcjonariusz pełni służbę w zmianowym rozkładzie czasu służby na zmiany trwające po 8, 12 lub 24 godziny, w zależności od rodzaju i sposobu pełnienia służby. Funkcjonariuszowi, który pełni służbę w zmianowym rozkładzie czasu służby na zmiany trwające 24 godziny – udziela się, po zakończeniu zmiany, 72 godzin na wypoczynek (§ 3 ust. 3 pkt. 3 rozporządzenia).

Inaczej wygląda kwestia maksymalnych norm czasu służby w przypadku funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Zgodnie bowiem z § 1 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 3 października 2003 r. w sprawie rozkładu czasu służby funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (Dz.U. z 2021 r. poz. 494) funkcjonariusz Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego pełni służbę w rozkładzie czasu służby:

¹ art. 51 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz.U. z 2024 r., poz. 812 ze zm. dalej ustawa o ABW i AW).

- 1) zmianowym lub równorzędnym - na stanowiskach służbowych, na których wymaga się pełnienia służby w systemie zmianowym lub w sposób ciągły;
- 2) podstawowym - na pozostałych stanowiskach służbowych,

- uwzględniającym 40-godzinny tydzień służby, w 3-miesięcznym okresie rozliczeniowym.

Zgodnie z art. 66 ust. 2 Konstytucji RP pracownik ma prawo do określonych w ustawie dni wolnych od pracy i corocznych płatnych urlopów; maksymalne normy czasu pracy określa ustawa. Zwracam przy tym uwagę, że w ujęciu konstytucyjnym pojęcie pracownika rozumiane jest bardzo szeroko i swoim zakresem normowania obejmuje również żołnierzy i funkcjonariuszy służb mundurowych (w tym specjalnych). Określenie norm czasu służby ma na celu gwarancję prawa do bezpiecznych i higienicznych warunków służby. W literaturze² wskazanie maksymalnych norm czasu pracy (przy założeniu, że czasem pracy jest czas, w którym pracownik pozostaje do dyspozycji pracodawcy) powinno polegać na wskazaniu granic, których czasu pracy nie może przekroczyć. Na poziomie konstytucyjnym, określenie maksymalnych norm czasu pracy (służby) w tym dobowego i średniotygodniowego czasu pracy (służby), ale także minimalnych okresów wypoczynków dobowych i tygodniowych powinno zostać uczynione w ustawie.

Czas pełnienia służby funkcjonariusza jest określany wymiarem jego obowiązków, z uwzględnieniem prawa do wypoczynku. Jednakże analiza przepisów pragmatyki służbowej funkcjonariuszy Agencji Wywiadu wskazuje, że regulacje odnoszące się do czasu służby funkcjonariuszy Agencji Wywiadu nie określają maksymalnych tygodniowych norm czasu służby, zaś pozostałe elementy prawa do wypoczynku zostały unormowane w drodze aktu wykonawczego. Niekorzystne dla

² M. Safjan, L. Bosek „Konstytucja RP Tom I Komentarz Art. 1 1-86” A. Sobczyk/D.Buch komentarz do art. 66 Konstytucji, Wydawnictwo C.H.Beck, Warszawa 2016 r. s. 1484.

funkcjonariuszy AW rozwiązanie w postaci braku tygodniowej normy czasu służby może być niezgodne z Konstytucją RP, poprzez naruszenie konstytucyjnego standardu związanego z prawem do wypoczynku (art. 66 ust. 2 Konstytucji RP). Zbyt długi czas pełnienia służby, bez jakichkolwiek ustawowych ograniczeń, może prowadzić do pogorszenia stanu zdrowia psychicznego i fizycznego funkcjonariusza, co koliduje z konstytucyjnym prawem do ochrony zdrowia (art. 68 Konstytucji RP), zaś długotrwałe i nadmierne obciążenie służbą może prowadzić do degradacji warunków życia i instrumentalnego traktowania funkcjonariusza AW, a w konsekwencji do naruszenia jego godności (art. 30 Konstytucji RP).

Niezależnie od tego brak maksymalnej tygodniowej normy czasu służby (będącej istotnym elementem prawa do wypoczynku) wskazuje na niezgodność aktu wykonawczego z art. 51 ust. 1 ustawy o ABW i AW. Norma prawna wynikająca z tego przepisu nakazuje bowiem, w rozkładzie czasu służby funkcjonariusza, uwzględnić prawo do wypoczynku.

Wobec powyższego na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2024 r., poz. 1264 ze zm.) zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o podjęcie inicjatywy ustawodawczej w celu dostosowania przepisów czasu służby funkcjonariuszy służb specjalnych do wymogów konstytucyjnych i ustawowych.

Z wyrazami szacunku,

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/